

Wit voor de ogen

Nelorefokkerij profiteert van explosief groeiende export van 'extensief' Braziliaans rundvlees

De Braziliaanse velden kleuren witter en witter. De edele Nelores kunnen uitstekend uit de voeten met de warmte en de schrale weiden. Aangejaagd door de floreende vleesvee-export ontwikkelt de Nelorefokkerij zich in hoog tempo tot een ras met mondiale allure.

Wie in Brazilië de tv aanzet en langs de talloze kanalen zapt heeft grote kans terecht te komen in een live-verslag van een van de talloze vleesveevingen in Brazilië. Vooral de Braziliaanse Nelores, de witte zeboue-achtige dieren, zijn mateloos populair. Topkoeien wisselen soms voor meer dan 100.000 euro van eigenaar (soms zelfs tot 1 miljoen euro), prijzen van 10.000 tot 30.000 euro voor gesekste embryo's zijn ook al genoteerd. De reden voor deze Neloregecte? Dat zijn er meerdere, maar ten diepste is de floreende vleesmarkt de aanleiding voor de bloeiende handel in de fokdieren. De afgelopen jaren nam de Braziliaanse vleesexport gestaag toe. In 1997 exporteerde Brazilië 287.000 ton rundvlees, in 2000 was dat al verdubbeld naar 554.000 ton. Daar bleef het niet bij. Twee jaar later be-

reikte de export al een volume van 929.000 ton. En in 2003 passeerde Brazilië zelfs de Verenigde Staten als grootste exporteur van rundvlees ter wereld, daarbij een handje geholpen door de BSE-problemen in de VS. De prognose voor 2004 duidt op een nieuw record: naar verwachting gaat van de 8 miljoen ton Braziliaans rundvlees 1,4 miljoen ton de grens over. De koopwoede onder de vleesveehouders – waaronder tal van eigenaren van industriële ondernemingen schuilen – richt zich niet alleen op de topdieren. Sommigen kopen de Nelores per duizenden tegelijk. Volgens Guus Laeven, directeur van de Braziliaanse KI-organisatie Lagoa da Serra (dochteronderneming van CRV), spelen daarbij beleggingsmotieven een rol. 'De inflatie was vroeger

hoog in Brazilië. Momenteel lijkt ze met circa 6 procent per jaar jaar onder controle maar vorig jaar hadden we nog een uitschieter tot ruim 20 procent. Daarom investeert men liever in vee dan dat men het geld op de bank zet. De Nelores houden goed hun waarde.'

Nelore verdringt alles

Als gevolg van de zich snel ontwikkelende vleesafzet is de markt voor vleesveesperma snel gegroeid. Uit de cijfers in tabel 1 blijkt dat de spermamarkt in tien jaar tijd van bijna twee miljoen doses naar ruim 4,8 miljoen rietjes is uitgedijd. Dat lijkt veel, maar het aandeel KI blijft relatief laag. Van de 170 miljoen runden die Brazilië telt, wordt rond de zes procent via kunstmatige inseminatie drachtig.

Wat opvalt in tabel 1 is dat in het bijzonder de Nelore enorm geprofiteerd heeft van de groeiende spermamarkt. Vrijwel alle rassen, waaronder de Europese rassen, zijn op hun retour. Vooral de enkele jaren geleden nog populaire Limousinstieren raken snel uit de gratie. Alleen de Blondes boeken nog een klein plusje. Grootste verliezers zijn echter de Red Angusstieren. Die beleefden rond de eeuwwisseling hoogtijdagen met 188.394 inseminaties in 1996 en 799.270 in 1999. Uit de statistieken van 2003 blijkt dat met 443.289 inseminaties de klad er flink in zit.

Het sperma van de Nelore- en de Nelore Mochostieren (de hoornloze variant) is daarentegen niet aan te slepen. In 2003 werden van Nelorestieren ruim 2,3 miljoen inseminaties verricht, van de hoornloze collega's 496.878. Gezamenlijk namen de Nelorestieren daarmee 58 procent van alle vleesvee-inseminaties voor hun rekening, terwijl dat in 1999 nog maar op 30 procent lag.

De drastische bekering tot de Nelore is volgens Carlos Viacava eenvoudig verklaarbaar. 'De Nelore heeft zich uitstekend aangepast aan de Braziliaanse omstandigheden. De zon, de hoge temperaturen, de Nelore heeft er geen pro-

blemen mee', roemt de voorzitter van het Nelorestamboek de witte reuzen. 'Ondanks het klimaat worden de dieren zeer goed vruchtbaar en dat is essentieel voor een vleesveehouder. Bovendien kan de Nelore goed overweg met een schraal rantsoen dat meestal alleen uit gras bestaat.'

Extensief vlees

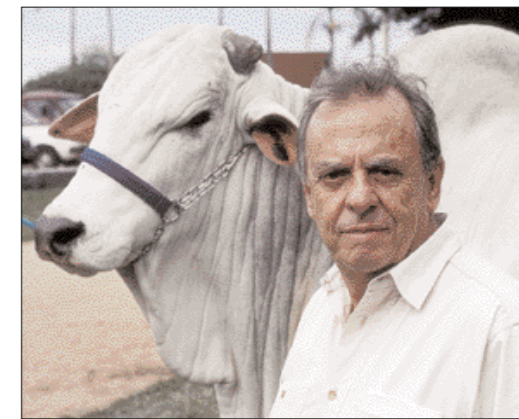
Die schrale omstandigheden waaronder de Nelorekoeien en -stieren hun vlees aan moeten zetten vindt de stamboekvoorzitter geen nadeel. 'Het is misschien zelfs een voordeel. Het Braziliaanse vlees gaat vooral naar Europa. Die consument waardeert de goede vleeskwiteit van onze dieren en geeft daaraan de voor-

De Braziliaanse Nelorebedrijven – zoals Fazenda do Sabia – tonen hun topdieren zonder uitzondering in een schitterende entourage en speciale showing

keur boven het vlees dat in hoog tempo geproduceerd wordt in de intensieve Amerikaanse feedlotsystemen.'

Dat Brazilië zijn 'extensieve' vlees moet koesteren wordt onderschreven door Luiz Antonio Josahkian. Hij is foktechnisch directeur van ABCZ, waarbij alle zeboestamboeken in Brazilië zijn aangesloten. Op zich juicht hij pogingen toe om te proberen de vruchtbare en slachtrijpe leeftijd van de Nelore te vervroegen, maar hij is beducht voor het verlies aan identiteit van de Nelore. 'We moeten de grenzen die de natuur stelt respecteren en accepteren dat ons klimaat om een andere productiewijze vraagt.'

Luiz Antonio Josahkian beschouwt de grote interesse voor Nelore niet als een hausse. 'Nee, er is sprake van een consistente fokkerij, al sinds de jaren zestig. Toen zijn rond de zeventuizend Nelores uit India geïmporteerd. Dat is de aanzet gebleken tot de opmars van de Nelores:

Stamboekvoorzitter Carlos Viacava: 'Europese consument waardeert op schraal rantsoen geproduceerd vlees'

Brazilië telt 170 miljoen runderen en ik schat dat bij 85 procent daarvan Nelorebloed door de aderen stroomt. Wie over Brazilië vliegt zal dat zien: bijna alle vee is wit.'

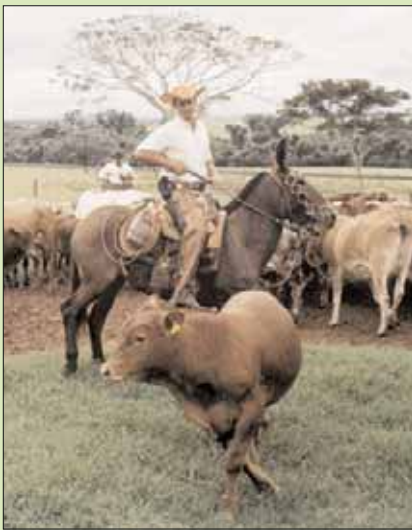
Op het foktechnische vlak speelt het stamboek geen dominante rol. Het stamboek heeft een weeg- en meetprogramma dat leden de mogelijkheid geeft inzicht te krijgen in de genetische mogelijkheden van hun dieren. Volgens het stamboek maakt acht procent van de 14.000 leden daar gebruik van. Daarnaast verleent het stamboek medewerking aan de fokprogramma's van KI-organisaties.

Tabel 1 – Aantal inseminaties bij de vijf meestgebruikte vleesveerassen in Brazilië en inseminatie-aantallen voor enkele andere bekende rassen (bron: Anualpec)

ras	1993	1996	1999	2003
topvijf				
Nelore	553.353	561.715	732.086	2.353.772
Nelore (hoornloos)	180.892	163.786	201.975	496.878
Red Angus	101.023	188.394	799.270	443.289
Angus	118.617	92.156	143.859	189.444
Brahman	0	18.827	27.775	149.219
andere rassen				
Limousin	164.421	227.781	277.387	121.173
Hereford (hoornloos)	76.680	48.023	63.067	52.128
Blonde d'Aquitaine	5.442	35.276	34.355	47.077
Charolais	42.472	52.105	47.614	41.475
Marchigiana	37.630	23.777	20.015	19.975
Belgisch witblauw	860	16.032	8.449	7.353
totaal vleesvee-ins.	1.993.969	2.144.158	3.150.308	4.896.204

Relatief intensief pizza-systeem op vleesveebedrijf Fazenda da Grama

Cowboys in actie om Montanakalf af te zonderen

Terwijl veel van zijn collega's het houden op Nelores verdient de familie Fernandez (in de staat Sao Paulo) haar geld met Montana's. De Montana is een Amerikaans ras, zorgvuldig gevormd met de inbreng van acht verschillende rassen. In de Montana is geprobeerd het heterosiseffect te maximaliseren, de vleeseigenschappen van de Europese vleesrassen te verankeren en om eigenschappen in te fokken waardoor de dieren om kunnen gaan met tropische omstandigheden. De reden dat de familie Fernandez voor Montana's koos hangt samen met de bedrijfssituatie. Die is aanmerkelijk intensiever dan gebruikelijk op Braziliaanse vleesveebedrijven. Waar één dier per hectare normaal is houdt Fazenda da Grama rond de tweeduizend dieren op vijfhonderd hectare. 'Onze relatief geringe bedrijfsoppervlakte noopt ons tot een intensief systeem', licht José Antonio Fernandez

toe. Alle dieren worden via KI drachtig, ze zaaien kunstmest en zijn met rotatiebeweiding begonnen. Daartoe is het land verdeeld in 90 kleine weiden, die als pizzapunten om de diverse centraal gelegen bijvoederplekken zijn gegroepeerd. De meerkosten die deze aanpak met zich meebrengen moeten gecompenseerd worden door hogere opbrengsten. Dat lukt, zegt José Antonio Fernandez. Waar de Nelorestieren op een leeftijd van drie jaar slachtrijp zijn levert Fazenda da Grama de stieren af op een leeftijd van 18 tot 20 maanden. Gemiddeld wegen de dieren dan 250 kg (geslacht gewicht) en de kg prijs is 1,30 euro. Andere aantrekkelijke bron van inkomsten vormt de verkoop van fokstieren voor natuurlijke dekking, geprezen als de Montana-kruislingkalveren worden om hun vroegrijpheid en goede vleeskwiteit.

Paint, het fokprogramma van Lagoa, is daar een voorbeeld van. Via Paint wil Lagoa ieder jaar twintig stieren selecteren die op grond van nakomelingenonderzoek bewezen hebben tot de beste van het ras te behoren. Op dit moment nemen honderd bedrijven aan het programma deel, gezamenlijk goed voor 100.000 Nelores. De medewerkers van Lagoa bezoeken deze bedrijven regelmatig en registreren achttien kenmerken.

In de Lagoa-catalogus staan inmiddels de eerste via Paint geteste stieren. Bij deze stieren wordt ook een DNA-test gedaan. Er is bekend welke genen bijdragen aan een betere malsheid van het vlees, zodat bij stieren die over die genen beschikken dat expliciet aangegeven kan worden.

Topstieren alleen leasen

De commerciële vleesveehouders benutten vooral deze via Paint geteste stieren. Toch zijn dat niet de blikvangers. Dat blijven de stieren die het op de grote shows tot kampioen brengen en die ook zonder fokwaarden grif aftrek vinden in het elite-circuit. Aankoop van die stieren is er overigens niet bij, legt Laeven uit. 'Die stieren kunnen we alleen leasen, waarbij de eigenaar meestal rond de 45 procent van de spermaprijs beurt.'

Voor Lagoa zijn Fajardo en Enlevo da Morungaba de toppers in dit segment. Van beide verkocht Lagoa inmiddels meer dan 250.000 rietjes. De prijs voor een Enlevorietje bedraagt op dit moment 25 euro, maar zelfs met een productie van

zeven- à achtduizend doses sperma per maand blijft zijn wachtlijst tussen de tien- en twintigduizend rietjes. Een Fajardorietje kost 30 euro bij een wachtlijst van 30.000 doses.

Voorlopig lijkt voor iedereen die bij de Nelorehouderij betrokken is de fokkerij een lucratieve activiteit. Maar of er tv-uitzendingen met topveilingen blijven of niet, de Nelores hebben hun plaats ver-

worven in het Braziliaanse landschap en er is weinig aanleiding om te verwachten dat ze die dominante positie zullen verliezen. En indien de fokprogramma's inderdaad serieus inhoud krijgen is het niet ondenkbaar dat behalve in Brazilië de weiden in de andere Zuid-Amerikaanse landen wit gespikkeld raken.

Bert de Lange

Enlevofokker Siqueira: mogelijkheden Nelorefokkerij groot

Het is een van de Braziliaanse topfokbedrijven en dat is merkbaar. Op Java ligt alles er schitterend bij van kantoor tot stallen en de langs de oprijlaan gesitueerde medewerkerswoningen schitteren dankzij de vrolijke kleuren en de felle zon. Centraal op het ruime erf ligt de prachtige showring. Via een strak geregisseerd programma trekken hier in enkele uren alle topdieren aan de potentiële kopers of andere bezoekers voorbij.

Java telt, verspreid over vijf lokaties, 18.000 dieren. De topfokkerij is een belangrijke inkomstenbron. Per jaar gebruikt men op Java zeventuizend doses sperma en worden er tussen de 700 tot 1000 embryo's gewonnen.

José Eduardo Siqueira is bedrijfsleider, maar houdt er daarnaast ook nog een eigen veestapel op na waaruit hij de veelgevraagde Lagoastier Enlevo fokte. Siqueira is optimistisch over de Nelorefokkerij. 'Dat Brazilië nu de grootste vleesexporteur ter wereld is kan ons verder brengen. Steeds meer mensen ha-

ken aan bij de Nelorefokkerij. Die verbreedt daardoor en dat is ook nodig. Als Braziliaanse vleesveehouderij hebben we op foktechnisch gebied nog veel te winnen. Nelore heeft zoveel "power"; als we de fokkerij werkelijk serieus oppakken is er nog veel meer mogelijk met dit ras.' Belangrijk daarbij acht hij de ontwikkeling van de KI. 'Op veel bedrijven neemt het gebruik van KI snel toe.'

Enlevo: goed voor meer dan 250.000 inseminaties

